

SWOT ANALIZA OPASNOSTI OD KBRN TERORIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Dragutin Tušek *

UDK: 323.28(497.5):005.52
623.454.8:323.28](497.5):005.52
623.458:323.8](497.5):005.52

Pregledni rad

Primljeno: 10. III. 2020.

Prihvaćeno: 1. IX. 2020.

SAŽETAK

SWOT analiza, odnosno analiza snaga (*strengths*), slabosti (*weaknesses*), prilika (*opportunities*) i prijetnji (*threats*) je metoda koja omogućuje procjenu održivosti poslovnog modela tvrtki, a može se koristiti i za procjenu strategija državnih politika. Kroz analizu snaga i slabosti sustava kemijske, biološke, radiološke i nuklearne (KBRN) sigurnosti Republike Hrvatske prikazane su unutarnje značajke zaštite hrvatskog društva od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih terorističkih i drugih prijetnji. Prilike koje pospješuju i prijetnje koje ugrožavaju kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost većinom su posljedica unutarnjih društvenih procesa kao i utjecaja iz međunarodnog okruženja. Učinkovitom organizacijom i funkcioniranjem sustava nacionalne sigurnosti, koji uključuje i kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost, prilike postaju snage, a prijetnjama se onemogućuje da prerastu u slabosti. U ovom radu, koji se temelji na podacima prikupljenim iz dostupnih znanstvenih i drugih relevantnih izvora, nastoji se identificirati ključne čimbenike koji jačaju ili smanjuju ranjivost Republike Hrvatske na KBRN terorizam. Svrha rada je procjena sposobnosti Hrvatske da se nosi s kemijskim, biološkim, radiološkim i nuklearnim prijetnjama.

Ključne riječi: KBRN terorizam, snage, slabosti, prilike, prijetnje.

UVOD

Terorizam je, najjednostavnije rečeno, ostvarivanje političkih ciljeva uporabom nasilja pri čemu su žrtve većinom slučajno odabrane i ne postoji osobna poveznica između napadača i terorista (Bilandžić 2013). U suvremenom svijetu, posebno na bogatom Zapadu, društva su u najvećem strahu od terorizma i mogućnosti terorističkih napada (Šušnjara 2017). Najopasniji oblik terorizma je onaj koji podrazumijeva uporabu kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih (u daljnjem tekstu: KBRN)

---

* Dr. sc. Dragutin Tušek (dragutin.tusek@morh.hr) uposlen je na Hrvatskom vojnom učilištu Ministarstva obrane RH. Stavovi izneseni u radu predstavljaju osobne stavove autora i nisu stavovi institucije u kojoj je autor uposlen.

tvari i pojava u kreiranju nasilja s ciljem odašiljanja političke poruke (Asal, Ackerman i Rethemeyer 2012; Vičar i Vičar 2011). KBRN terorizam je ogromna prijetnja javnom redu i miru, koji je definiran kao sastavni dio nacionalne, europske i globalne sigurnosti te predstavlja stanje javne zakonitosti, stabilnosti, mira i sigurnosti kroz koje država može osigurati javni red i mir, zdravlje i moralne vrijednosti te osobnu i kolektivnu sigurnost materijalnih dobara. Nasreću, KBRN terorizam je vrlo rijedak zbog niza ograničenja koje uporaba kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari predstavlja za terorističke organizacije (Asal, Ackerman i Rethemeyer 2012; Vičar i Vičar 2011).

Održavanje javnog reda i mira realizira se specifičnim preventivnim i restriktivnim mjerama. Nacionalni sustav javnog reda održava se putem zakonodavstva, javne uprave, institucija države i lokalne zajednice, snaga i resursa stvorenih i obučeni za održavanje javnog reda i mira, poput policije, vatrogastva, sigurnosnih službi i pravosudnog sustava, koji djeluju kao jamstvo održanja prava i sloboda građana, zaštite privatne i javne imovine te normalnog i legalnog funkcioniranja države. Nacionalni sustav javnog reda obično ima specijalizirane, komplementarne i izvanredne snage koje mogu biti dobro osposobljene za borbu protiv klasičnog kriminala, ali mogu imati problema u borbi protiv terorizma, a posebno KBRN terorizma. U situacijama naročito opasnim za održavanje javnog reda i mira mogu se angažirati i vojne snage, a KBRN terorizam je jedna od takvih situacija (Strategija nacionalne sigurnosti RH, 2017; *National Strategy for Countering Weapons of Mass Destruction Terrorism*, 2018). KBRN terorističke prijetnje ne manifestiraju se samo kao prijetnje da će se oružje za masovno uništenje koristiti u terorističke svrhe, nego i kroz transformaciju malih terorističkih organizacija koje danas u terorističke svrhe mogu puno lakše koristiti lako dostupne toksične industrijske kemikalije i tvari nego oružje za masovno uništenje (Schwalbe 2016).

SWOT analiza se većinom koristi u poslovnom svijetu, ali je ovdje upotrijebljena za analizu sposobnosti Hrvatske da svojim politikama, organizacijom i funkcioniranjem odgovori na prijetnje koje predstavlja kemijski, biološki, radiološki i nuklearni terorizam. Analizom se nastoji potaknuti rasprava o tome kako što bolje iskoristiti sve snage i prilike na unutarnjem i vanjskom planu u jačanju sigurnosnih potencijala. U isto vrijeme želi se ukazati na slabosti sustava i prijetnje koje mogu ugroziti kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost Hrvatske, ali se ne daju rješenja jer to je zadaća hrvatske stručne i političke zajednice, nego se nastoji potaknuti odgovorne na njihovo smanjivanje ili, još bolje, uklanjanje. Analizirani su ljudski resursi, upravljanje, logistika i administrativno okružje te prakse i javni utjecaj zbog toga što smo uvjereni da su ti čimbenici ključni u organizaciji i funkcioniranju sustava zaštite te su dovoljno široko odabrani da pokriju većinu segmenata koji su bitni za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost Hrvatske.

Ovim radom nastoji se analizirati opasnost koju može predstavljati KBRN terorizam kao i to koliko je Hrvatska otporna, ali i ranjiva, na takve prijetnje, te moguće posljedice tih djelovanja. SWOT analizom unutarnjih i vanjskih utjecaja pokazalo se kako oni mogu pozitivno ili negativno djelovati na sposobnosti Hrvatske u rješavanju prijetnji. Neke slabosti ili jakosti u organizaciji funkcioniranja države naoko nisu

povezane s KBRN terorizmom, ali mogu imati utjecaj na više ili manje učinkovito rješavanje potencijalno opasnih situacija. SWOT analiza upotrijebljena je s ciljem da se na relativno jednostavan i razumljiv način analiziraju pokazatelji koji utječu na sposobnost Hrvatske da se nosi s prijetnjom KBRN terorizma. Analizirane su ne samo sposobnosti i slabosti u prevenciji i saniranju posljedica KBRN terorizma, nego se analizom i prikazom prilika i prijetnji ukazalo i na to kako odgovarajuće funkcioniranje države iz prilika može stvarati snage, a pravodobnim odgovorom na prijetnje anuliraju se slabosti.

Iako je u naslovu rada kemijski, biološki, radiološki i nuklearni terorizam, u radu se navode i opasnosti koje mogu biti posljedica događaja koji nisu okarakterizirani kao terorizam, ali imaju slična obilježja i sličan razorni utjecaj na društvo. Pandemije mogu biti prirodna pojava, posljedica ljudske namjerne ili nenamjerne pogreške, ili terorističkih akcija, no posljedice takvih događaja vrlo su slične. Ovaj rad namijenjen je domaćoj stručnoj i političkoj javnosti kako bi se razvila polemika o opasnosti od KBRN terorizma s ciljem daljnjeg jačanja sposobnosti države da se nosi s takvim prijetnjama jer je dojam autora da se u Hrvatskoj ne vodi uvijek dovoljno računa o tom dijelu nacionalne sigurnosti. Nedostatak određenih strateških dokumenata, problemi u organizaciji, obučenosti, opremljenosti i uvezanosti provedbenih zaštitnih snaga te nezainteresiranost dijela političkih struktura na svim razinama ukazuje na to da postoje problemi u ovoj sferi organizacije sigurnosti u Hrvatskoj.

SNAGE/SLABOSTI (RANJIVOSTI)

Da bi se precizno procijenila opasnost od KBRN terorizma u Hrvatskoj, analiziraju se sljedeći čimbenici: ljudski resursi, upravljanje sustavom, logistički i administrativni resursi, praktični aspekti i javni utjecaj (uključujući utjecaj obrazovnog sustava i medija).

Prednosti

1) Prednosti iz perspektive ljudskih resursa:

- Obrazovni sustav u cjelini kao i specijalistički studiji iz područja sigurnosti (vojni sveučilišni studij, Policijska akademija, studiji iz područja sigurnosti na sveučilištima i veleučilištima) osiguravaju kvalificirane kadrove i stručnjake koji se znaju nositi sa suvremenim prijetnjama, uključujući kemijske, biološke, radiološke i nuklearne prijetnje. Većinom je riječ o visokomotiviranim kadrovima koji rade za opće dobro i svoje djelovanje ne vežu samo uz materijalnu nagradu (Knežević 2019; Hrvatska po prvi puta dobila 55 magistara vojnog vođenja, upravljanja i inženjerstva, 2019).
- U sustavu nacionalne sigurnosti, u posebnim područjima djelovanja (npr. informacijska i komunikacijska tehnologija, forenzika tragova, javna komunikacija, psihologija), zapošljavanje kvalificiranih i deficitarnih stručnjaka iz relevantnih vanjskih izvora povećalo je opseg profesionalnog djelovanja (Strateški plan Ministarstva obrane za razdoblje 2020. – 2022., 2019).

- Za većinu djelatnika u sustavu javne sigurnosti (policija, vatrogastvo, vojne snage, sigurnosno-obavještajni djelatnici, carinski djelatnici) karakteristična je visoka radna i mentalna sposobnost. Da bi se to održalo, potrebno je smanjiti postojeću neravnotežu između radnog opterećenja uslijed deficitarnog broja djelatnika. Unatoč tome, u većini slučajeva radni zadaci se izvršavaju pod normalnim parametrima i radnim opterećenjem. Dobra obučenost naših djelatnika potvrđena je u okviru međunarodnih mirovnih misija i misija suradnje međunarodnih i hrvatskih sigurnosnih aktera (misije NATO-a i UN-a, suradnja s Europolom i Interpolom itd.), što pridonosi stjecanju novih iskustva i obučenosti (Franulović i Staničić 2018).
- Školovanje i usavršavanje u inozemstvu pojedinih djelatnika policije, vojske i ostalih sigurnosnih snaga dodatno pridonosi stručnosti i obučenosti kroz komparaciju stečenih znanja i vještina te usavršavanjem metoda i tehnika postupanja (Godišnje izvješće o obrani za 2018. godinu, 2019).

2) Prednosti s upravljačkog stajališta, a u vezi koordinacije aktivnosti koje se provode radi osiguranja, održavanja i uspostave KBRN sigurnosnog okružja:

- Dobra suradnja institucija i djelatnika sigurnosnog sustava, osobito razmjena sigurnosnih i obavještajnih podataka te uvježbavanje u uvezivanju snaga i standardizaciji operativnog postupanja (Mikac 2019).
- Međunarodna suradnja u suzbijanju kriminala i sprečavanju međunarodnog krijumčarenja zabranjenih tvari, poput kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari, ojačana je zbog globalizacije prijetnji i potrebe zajedničkog djelovanja u suzbijanju istih (Protrka 2018).
- Hrvatska surađuje s međunarodnom zajednicom i zemljama u okruženju u uspostavljanju povoljnog sigurnosnog okružja te ne ograničava građanske i religijske slobode svojih građana (Tišma, Samardžija i Jurlin, 2012).
- Hrvatska aktivno provodi konvencije o zabrani oružja za masovno uništenje (Konvencija o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog oružja i o njegovu uništenju, Konvencija o zabrani razvijanja, proizvodnje i skladištenja bakteriološkog (biološkog) i toksičkog oružja i o njihovu uništenju, Sporazum o cjelovitoj zabrani nuklearnih pokusa), Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 1540 (2004) koja poziva države da poduzmu zajedničke mjere za sprečavanje nedozvoljene trgovine nuklearnim, kemijskim ili biološkim oružjem, te druge međunarodne inicijative i tako pridonosi međunarodnoj sigurnosti (Politika RH na području suzbijanja širenja oružja masovnog uništenja..., 2019; Nuklearno razoružanje i sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje, 2019).

3) Prednosti s administrativnog i logističkog stajališta:

- Dobra zakonska regulativa koja regulira sigurnosna pitanja (postupanje sa zabranjenim tvarima ili tvarima pod međunarodnom restrikcijom i kontrolom, kontrola tvari dvojne namjene, primjena međunarodnih obveza u cilju sprečavanja širenja i krijumčarenja oružja za masovno uništenje, regulativa iz područja kemijske, biološke, radiološke i nuklearne sigurnosti itd.).
- Djelatnici iz područja sigurnosti postižu maksimalne učinke usprkos ograničenom pristupu logističkim resursima (Politika RH na području suzbijanja širenja oružja masovnog uništenja..., 2019; Nuklearno razoružanje i sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje, 2019).

4) Prednosti sa stajališta praktičnog aspekta i javnog utjecaja:

- Povećanje sredstava koja se izdvajaju za obranu i sigurnost te napori s ciljem poboljšanja materijalnog i društvenog statusa djelatnika sigurnosnog sustava jačaju hrvatski sigurnosni sustav. Pojačavaju se napori u uspostavi i održavanju visokog stupnja javne sigurnosti i povjerenja stanovništva u institucije i djelatnike sigurnosnog sustava (Knežević 2018; Strategija nacionalne sigurnosti RH, 2017; Strateški plan Ministarstva obrane za razdoblje 2020. – 2022., 2019).
- Hrvatska je regulirala čuvanje radioaktivnih tvari na jednom mjestu s izvrsnim mjerama zaštite (Izvešće o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i nuklearnoj sigurnosti u Republici Hrvatskoj 2016. – 2017., 2018).
- Hrvatsko zdravstvo ima veliko iskustvo u čuvanju javnog zdravlja uključujući zdravstvenu zaštitu od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari (Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti HZJZ-a, 2019).

Zaključak

Djelatnici hrvatskih sigurnosnih snaga stručni su i motivirani te se mogu uspješno nositi sa sigurnosnim prijetnjama uključujući kemijske, biološke, radiološke i nuklearne terorističke prijetnje. Znavljanje kadra obavlja se sustavno, a usavršavanje i djelovanje djelatnika u okvirima međunarodne sigurnosne suradnje jača sigurnosni sustav. Veća materijalna ulaganja u hrvatski sigurnosni sustav pozitivno će utjecati na njegovo funkcioniranje. Zakonska regulativa prometa i kontrole kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari na području Hrvatske sustavno je riješena i u skladu je s međunarodno preuzetim obvezama u cilju sprečavanja nelegitimnog prometa.

Nedostaci (slabosti)

1) Nedostaci iz perspektive ljudskih resursa:

- Porast nezadovoljstva djelatnika kao rezultat sljedećih faktora:
  - a) Porast pravne i fizičke nesigurnosti u obavljanju poslova iz područja javne sigurnosti (napadi na službene osobe, pravna zaštita u slučaju korištenja oružja u službi, jasno definiranje pravila službi i postupaka postupanja) (Zakon o policijskim poslovima i ovlastima; Sindikat: Zaštititi službene osobe redukcijom, a ne proširenjem Kaznenog zakona, 2019).
  - b) Nedostatak zakonskih mogućnosti za nadopunu dohotka obavljanjem drugih profesionalnih aktivnosti (Zakon o policijskim poslovima i ovlastima; Zakon o službi u Oružanim snagama RH).
  - c) Pad životnog standarda djelatnika u odnosu na druge dijelove radno aktivnog stanovništva (Orlović, Orlović i Karlović 2015; Nezadovoljni policajci u Hrvatskoj..., 2019).
  - d) Male šanse djelatnika za adekvatnu drugu karijeru u slučaju odlaska iz službe ili u mirovinu jer imaju specifična znanja koja nisu dovoljno cijenjena u privatnom sektoru u zemlji (Velić i Orlović 2018).
- Napredovanje u karijeri, na primjer odstupanja od zakonskih odredbi, nejasno definirani kriteriji napredovanja u zakonskoj regulativi (djelatnik se po stjecanju propisanih uvjeta može, ali i ne mora unaprijediti), unaprjeđivanje djelatnika koji nemaju propisane uvjete, postavljanje nekvalificiranih i moralno upitnih kadrova na rukovodeće pozicije, rodbinske, zavičajne i interesne povezanosti na poslu itd. (Zakon o službi u Oružanim snagama RH).
- Svim djelatnicima nije omogućeno potrebno i zasluženno stručno osposobljavanje koje dovodi do većeg zadovoljstva poslom i mogućnosti bržeg napredovanja (Orlović, Orlović i Karlović 2015).
- Slučajevi zapošljavanja u specifičnim područjima u sustavu, često na visokim položajima, stručnjaka iz vanjskih izvora koji nemaju odgovarajuća stručna iskustva i moralne kvalitete negativno utječu na motivaciju djelatnika (*Eligibility and suitability of personnel*, 2019).
- Prečesto premještanje djelatnika iz odjela u odjel ili institucije i resora zbog želje za boljim radnim mjestom ili većom plaćom te prevelik utrošak vremena na putovanja (dnevno, mjesečno) vodi k deprofesionalizaciji (Hrvatska napušta koncept 'putujuće vojske', 2017).
- Manjak učinkovitih motivacijskih strategija, novčanog nagrađivanja za izvrstan rad ili manjak radnog zadovoljstva zbog nepotrebnih dodatnih aktivnosti i opterećenja, neodgovarajućeg odnosa ili komunikacije između nadređenih i podređenih (Orlović, Orlović i Karlović 2015).
- Komplicirano kažnjavanje djelatnika za neprofesionalan odnos prema poslu (Kalem 2014; Buble, Juras i Matić 2014).

2) Nedostaci s upravljačkog stajališta, a u vezi koordinacije aktivnosti koje se provode radi osiguranja, održavanja i uspostave KBRN sigurnosnog okružja:

- Neki rukovoditelji koriste zastarjele i neadekvatne metode vođenja i upravljanja (prenaglašavanje ili pomanjkanje razgraničavanja pozicija unutar hijerarhijskog sustava, prevelika centralizacija odluka, nasilničko ili abrazivno ponašanje nadređenih, nedovoljno transparentno i proaktivno radno okruženje) (MORH u strahu zbog milijunskih odšteta, 2017).
- Slučajevi nepravednog i nejednakog postupanja prema podređenima, bez poštovanja stečenih zasluga zbog uzornog obavljanja službe (Koprić 2019).
- Postavljanje na rukovodeća mjesta djelatnika koji stručno, profesionalno i moralno nisu na visini zadatka (Gerdeman 2013).
- Nedostatak stručne obuke i uvježbavanja rukovodećih kadrova u upravljanju kriznim situacijama, uključujući KBRN krizne situacije. Neprovravanje i neocjenjivanje rukovodećih kadrova u procesima obuke za upravljanje kriznim situacijama (Vučak i Zelić 2009).
- Političkim i rukovodećim kadrovima nedostaje znanja o kemijskoj, biološkoj, radiološkoj i nuklearnoj zaštiti te time utječu na neosiguravanje potrebnih sigurnosnih standarda na tom području nacionalne sigurnosti (*Ex-post Evaluation of PASR Activities...*, 2011).
- Loša uvezanost državnih resora, agencija i lokalnih zajednica, koja se očituje u lošem zajedničkom funkcioniranju, neodgovarajućem trošenju sredstava i dupliciranju kapaciteta te stvaranju funkcionalnih cjelina koje u materijalnom i personalnom pogledu ne mogu adekvatno odgovoriti na postavljene ciljeve i zadaće (Rudolph i dr. 2013; Mikac 2019).
- Nesustavno praćenje novih tehnologija koje omogućuju jeftinije i manje invazivne metode, posebno u dekontaminaciji (dekontaminacija ekološki prihvatljivim tvarima poput vodene pare pod visokim tlakom, korištenje zeolita i metalnih oksida, metalnih organskih mreža itd.) (Trevathan i Johnstone 2018).

3) Nedostaci s administrativnog i logističkog stajališta:

- Dostizanje željenih sposobnosti onemogućeno je zbog nedostatka opreme (osobne zaštitne opreme i specijalističke opreme poput sustava za dekontaminaciju) koja je propisana materijalnim ustrojem postrojbe ili funkcionalne cjeline (*Target Capabilities List...*, 2007).
- Nabava nepotrebne ili nekompatibilne opreme koju je teško međusobno uvezati u taktičkom i/ili operativnom postupanju (*Guide to Purchasing Equipment*, 2008).

4) Druge aktivnosti koje su poduzele nacionalne institucije, a odnose se na sustav nacionalne sigurnosti:

- Nedostatak formalne nacionalne strategije i akcijskog plana otpornosti Hrvatske na kemijska, biološka, radiološka i nuklearna eksplozivna sredstva i terorističke napade (*Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and Explosives Resilience Strategy for Canada*, 2011).
- Nacionalni sustav obavješćivanja i obrazovanja stanovništva s ciljem zaštite od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari i pojava nije sustavno realiziran niti se sustavno provodi, već postoji niz segmenata koji nisu međusobno uvezani niti se nadopunjuju (Nacionalna strategija i Akcijski plan za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje, 2016).
- Sustav civilne zaštite uglavnom funkcionira na načelnoj razini, ne planira se, ne razvija se i ne uvježbava se sustavno, nego od situacije do situacije. Sustav javnih skloništa vjerojatno je prilično degradiran i ne razmišlja se puno o njegovom oživljavanju (Dagostin 2019).

Zaključak

Iako zbog zakonskih rješenja u obavljanju službe te neadekvatnog vođenja i rukovođenja postoji nezadovoljstvo djelatnika sigurnosnog sustava, ono se smanjuje uslijed povećanih ulaganja u sigurnosni sustav i napora da se poboljšaju radna klima i pravna zaštita djelatnika. Potrebno je unaprijediti stručni okvir funkcioniranja sigurnosnog sustava i nastaviti s nabavkom potrebne kemijske, biološke, radiološke i nuklearne zaštitne opreme. U razvoju sigurnosti Hrvatske ograničavajući faktor je nedostatak nacionalne strategije za upravljanje u kriznim KBRN situacijama, koji ukazuje na to da politika ignorira struku. Sustav civilne zaštite treba dovesti do potrebne razine spremnosti.

PRILIKE/PRIJETNJE

Prilike

1) Specifičnosti Republike Hrvatske:

- Hrvati nemaju tradiciju velikih prosvjeda i nisu skloni čestim protestnim okupljanjima (Zebić 2018).
- Hrvatska nije imigracijsko čvorište ili *hotspot*, na svom teritoriju nema veliki broj imigranata koji mogu predstavljati sigurnosni problem i bazen za regrutaciju terorista (Thomas 2019).
- Hrvatska dosad nije bila meta vanjskih ili unutarnjih terorističkih napada te ima status sigurne zemlje (Sigurnosno-obavještajna agencija 2017).

- Hrvatska trenutno bilježi gospodarski rast i pad nezaposlenosti (Levaj 2019).
- Hrvatska nikad nije posjedovala oružje za masovno uništenje (Politika Republike Hrvatske na području suzbijanja širenja oružja masovnog uništenja, 2019).
- Dosad je uništeno 96% svjetskih zaliha kemijskog oružja i svako korištenje kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih sredstava u vojne i terorističke svrhe izaziva snažnu reakciju međunarodne zajednice (Su i Anthony 2019).
- Borba protiv dezinformacija jača odgovor države na kriznu situaciju, uključujući veće povjerenje građana u vlast, javno zdravstvo i sl. (Borba protiv dezinformacija, 2020).

2) Prilike iz perspektive ljudskih resursa:

- Postavljanje na rukovodeće pozicije djelatnika koji su u međunarodnim institucijama, (ili mehanizmima međunarodne suradnje), od kolega iz drugih država, stjecali vještine, znanje i iskustvo te onih koji su pohađali međunarodne tečajeve i programe stručnog osposobljavanja, osobito programe osposobljavanja kojih nema u Hrvatskoj (rad s bojnim otrovima u kontaminiranom prostoru, forenzične analize bojnih otrova i razgradnih produkata, radiološke analize tragova, analize bioloških uzoraka, npr. tkiva i krvi, pravilno uzimanje kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih uzoraka, njihovo čuvanje, transport, analiza i dokumentiranje itd.) (Jakešević 2012).

3) Prilike s upravljačkog stajališta, a u vezi koordinacije aktivnosti koje se provode u cilju osiguranja, održavanja i uspostave sigurnosnog okružja:

- Poboljšanje nacionalne organizacijske kulture te minimiziranje negativnih utjecaja kao što su nekompetencija, neprofesionalizam, nepotizam, korupcija i neaktivnost (Žugaj, Bojanić-Glavica i Brčić 2004).

4) Prilike s gledišta administrativnih i logističkih resursa:

- Korištenje sredstava iz strukturnih fondova Europske unije za poboljšanje nacionalne i regionalne sigurnosti. Kreiranje nacionalnih i regionalnih projekata s ciljem uvezivanja sustava nacionalne sigurnosti na polju kemijske, biološke, radiološke i nuklearne sigurnosti i jačanja regionalne suradnje razmjenom podataka i informacija, razvoj zajedničkih mehanizama pomoći na polju sigurnosti i zaštite, poput sprečavanja međunarodnog krijumčarenja kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari i tvari dvojne namjene, ustrojavanje zajedničkih obučnih centara i sustava razmjene podataka u realnom vremenu, zajedničko korištenje kemijske, biološke, radiološke i nuklearne opreme itd. (*Priručnik za provedbu nacionalnih programa Fonda za azil, migracije i integraciju i Fonda za unutarnju sigurnost*, 2017).
- Sudjelovanje u međunarodnim vježbama i tečajevima s ciljem podizanja osposobljenosti vlastitih zaštitnih snaga (Djalalia i dr. 2017).

5) Prilike iz perspektive vanjskih čimbenika:

- Institucionalna suradnja i razmjena obavještajnih podataka s drugim državama s ciljem sprečavanja rizika od KBRN terorizma koji se širi od nacionalnih granica (*EU Workshop on CBRN*, 2011).
- Opremanje detekcijskom opremom provodi se kroz nacionalne programe opremanja, financiranjem iz Europske unije te donacijama međunarodnih donatora uključujući Europsku uniju, SAD i druge države (Ravnateljstvu civilne zaštite donirana vrijedna oprema za spašavanje, 2019; SAD će MUP-u donirati dva kombija za identifikaciju opasnog materijala, 2019).

Zaključak

Hrvatska dosad nije bila meta terorističkih napada, a članstvom u Europskoj uniji, NATO-u i drugim međunarodnim sigurnosnim inicijativama jača svoju sigurnosnu poziciju. Imigrantski sigurnosni rizici i stvaranje terorističkih ćelija nisu prevelika prijetnja nacionalnoj sigurnosti, ali mogu nastati promjene u bliskoj budućnosti. Regionalni i međunarodni sigurnosni sporazumi i projekti smanjuju ranjivost Hrvatske od terorističkih prijetnji, uključujući kemijske, biološke, radiološke i nuklearne prijetnje. Zakonska i sigurnosna regulativa postupanja s kemijskim, biološkim, radiološkim i nuklearnim tvarima jača hrvatski sigurnosni sustav, a suradnja s regionalnim i međunarodnim sigurnosnim organizacijama osigurava potrebne informacije i mogućnost pravovremenog reagiranja u slučaju prijetnji. Može se zaključiti da su hrvatske institucije dobro organizirale prevenciju kao prvi korak, a detekcija kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari kao drugi korak nacionalne KBRN sigurnosti stalno se modernizira i nadograđuje.

Prijetnje

Unutarnje prijetnje:

1. Kemijski, biološki, radiološki i nuklearni teroristički napadi mogu naštetiti u značajno većem obimu od konvencionalnog oružja, mogu usložiti zbrinjavanje žrtava, paralizirati rad vlasti, zapriječiti prometne sustave i ozbiljno utjecati na gospodarstvo (Chatfield 2018; Ramseger, Kalinowski i Weiss 2009).
2. Sposobnost Hrvatske da se bori protiv epidemija i pandemija, poput aktualne bolesti COVID-19, na razini je Albanije, Grčke i Turske, odnosno prema globalnom indeksu zdravstvene sigurnosti (engl. *Global Health Security Index – GHIS*) Hrvatska je među 195 zemalja članica Svjetske zdravstvene organizacije pozicionirana na 38. mjestu s vrijednošću indeksa od 53,3 (Vajdić 2020).
3. Medicinsko osoblje, s naglaskom na hitne službe, često nema dovoljno znanja i iskustva da se nosi sa ovakvim žrtvama, što uključuje nepoznavanje

- procedura dekontaminacije pacijenata, specifičnih zdravstvenih protokola i nedostatak informacija o dostupnoj opskrbi potrebnom medicinskom opremom i lijekovima (Kotora 2015).
4. Nabava opreme za zaštitu stanovništva od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih prijetnji prepuštena je lokalnoj samoupravi, što može rezultirati drastičnim nedostatkom opreme u slučaju većih prijetnji (Zakon o sustavu civilne zaštite).
  5. Dio masovnih medija sklon je širenju negativnih vijesti, što može dovesti do smanjenja povjerenja u institucije države i sumnje u sposobnost zaštite stanovništva od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih napada i incidenata (Pinker 2018).
  6. Širenje lažnih vijesti potiče nepovjerenje u vlast i sumnje u sposobnost osiguravanja sigurnosti i zaštite stanovništva (Belova i Georgieva 2018).
  7. Nezadovoljstvo svojim statusom djelatnika koji imaju znanje ili mogućnost korištenja kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari (Akcijski plan za poboljšanje spremnosti s obzirom na rizike za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost, 2017).
  8. Neovlašteno i nestručno rukovanje kemijskim, biološkim, radiološkim i nuklearnim tvarima ili tehnološkim procesima koji sadrže takve tvari (Janno i Koppel 2017).
  9. Slučajevi korupcije i neprimjerenog ponašanja na poslu, što nije u skladu s radom institucija odgovornih za nacionalnu sigurnost (Kralj 2013).
  10. Rizik od pada povjerenja javnosti u rad državnih institucija i pravdu (Lanščak 2014).
  11. Recesija ili loše političke odluke u gospodarstvu mogu umanjiti sposobnost države da ulaže u razvoj sustava nacionalne sigurnosti, uključujući kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost (Kregar, Sekulić i Šporer 2010).
  12. Neodgovarajuće odlaganje opasnog otpada, uključujući otpad koji sadrži kemijske, biološke, radiološke i nuklearne tvari (Elbeshbishy i Okoye 2019).
  13. Pad ekonomske aktivnosti zbog napada ili prijetnje KBRN terorizmom (Mišević 2016).
  14. Relativna sigurnost i odsustvo terorističkih napada svih vrsta te izostanak drugih kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih incidenata vode u nebudnost i osjećaj lažne sigurnosti (Alatorre 2013).
  15. Ranjivost turizma na terorističke prijetnje i napade (Strategija nacionalne sigurnosti RH, 2017).
  16. Odlazak znanstvenika i stručnjaka na rad u inozemstvo zbog boljeg financijskog i društvenog statusa umanjuje sposobnosti nacionalnih znanstvenih ustanova i tvrtki koje se bave razvojem sustava nacionalne sigurnosti na polju tehnološkog, organizacijskog i sigurnosnog razvoja društva (Relja, Reić Ercegovac i Čerenić 2015).
  17. Panika i psihološko stanje nakon KBRN terorističkog napada smanjuju sposobnosti rješavanja nastale situacije (Lemyre i dr. 2005; Sharma 2010).

Vanjske prijetnje:

1. Razvoj, konsolidacija i specijalizacija organiziranih kriminalnih skupina, njihova internacionalizacija i uvezivanje s nacionalnim kriminalnim strukturama (Ruggiero i Leyva 2017).
2. Uključivanje nacionalnog teritorija u međunarodni krug ilegalne migracije, trgovine drogom, ljudima, oružjem, eksplozivima, otrovnim i radioaktivnim tvarima te pranja i krivotvorenja novca (Tarnu 2016).
3. Premještanje boraca Islamske države i članova njihovih obitelji s ratišta na Bliskom istoku u Europu i moguće intenziviranje njihovog terorističkog djelovanja u Europi (Hummel 2016; House 2016; Heyer 2006).
4. Zadnjih godina se kemijski agensi sve više koriste u terorističke i vojne svrhe (Global Terrorism Database, 2020; Su i Anthony 2019; *Ensuring Effective Interagency Interoperability and Coordinated Communication in Case of Chemical and/or Biological Attacks*, 2017).
5. Korištenje kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari na javnim mjestima u svrhu atentata na javne osobe (političare) i prebjegle špijune (Su i Anthony 2019; *Global Terrorism Database*, 2020).
6. Velika motivacija za korištenje kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari u terorističkim napadima zbog toga što oni ostavljaju puno više posljedica nego klasični teroristički napadi (smrtnost, širenje panike, gospodarske posljedice), te ozbiljnost prijetnje kao i mogućnosti i snage terorističkog aktera (Johnston 2017; Su i Anthony 2019; *Global Terrorism Database*, 2020).
7. Nekoliko terorističkih skupina povezanih s Al-Qaidom i ISIL-om pokušalo je koristiti kemijske, biološke, radiološke i nuklearne tvari u terorističkim napadima u Europi (*Terrorist CBRN: Materials and Effects*, 2007).
8. U Hrvatskoj susjedne zemlje vraćaju se borci s bliskoistočnih ratišta koji imaju terorističku prošlost i moguće iskustvo u korištenju kemikalija u terorističke svrhe (Azinović i Jusić 2015).
9. Namjera terorističkih organizacija da koriste oružje za masovno uništenje (Saenz 2014; Mazzone 2013; *Terrorist Organization*, 2019; Stenersen 2008).
10. Sve veće terorističke prijetnje, širenje oružja za masovno uništenje, promet tehnologija i tvari dvojne namjene (Martens 2016; Forest 2012; Strack 2017).
11. Razvoj informacijske i komunikacijske tehnologije povećava rizik od počinjenja terorističkih kibernetičkih napada koji mogu utjecati na kritičnu infrastrukturu društva i prouzročiti ispuštanje kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari u okoliš (Muñoz 2019; Meulenbelt i Nieuwenhuizen 2015).
12. Prirodne i tehnološke nesreće s prekograničnim učincima (Wardle 2018).
13. Smanjenje pristupa strateškim resursima, informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji i naprednoj tehnološkoj opremi, klimatske promjene (*Managing the Risks of Extreme Events...*, 2012).

14. Porast ilegalnih migracija (Estevens 2018).
15. Globalno kretanje stanovništva, poput poslovnih, turističkih i drugih putovanja, povećava opasnost od širenja zaraznih bolesti na domicilno stanovništvo koje je neotporno na mikroorganizme uvezene iz udaljenih zemalja (Saker i dr. 2004; Taylor, Latham i Woolhouse 2001).
16. Ponovna utrka u naoružanju, posebno u nuklearnom segmentu (Sokolski 2012).
17. Razvoj raznih besposadnih letjelica, plovila i vozila koja mogu poslužiti kao sredstva napada na industriju i institucije koje u svom radu koriste kemijske, biološke, radiološke ili nuklearne tvari (Bunker 2015).
18. Razvoj i širenje novih sintetičkih narkotika koji djeluju na centralni živčani sustav, poput fentanila, a po svojoj otrovnosti su u rangu s bojnim otrovima (Lovrecic i dr. 2019).
19. Mogućnost incidenata na nuklearnim postrojenjima u hrvatskom susjedstvu (Pedraza 2013).
20. Porast opasnosti od širenja znanja o sintezi bakterija i virusa koji se mogu koristiti u terorističke svrhe (Williams, Armstrong i Sizemore 2019).
21. Infektivne zaraze međunarodnih razmjera mogu biti velika politička, sigurnosna, zdravstvena i gospodarska prijetnja Hrvatskoj (Chatfield 2018).
22. Prekogranično širenje zaraznih bolesti koje pogađaju životinje i biljke, ali ne i ljude, mogu biti velika gospodarska i ekološka prijetnja (Zaustavimo širenje Zlatne žutice vinove loze, 2018; Afrička svinjska kuga – nove mjere preventive, 2019).
23. Porast korištenja tvari dvojne namjene koje se široko koriste u civilnoj uporabi, a mogu biti upotrijebljene za izradu kemijskog, biološkog, radiološkog ili nuklearnog oružja i naprava (Kmietowicz 2007).
24. Sve veće korištenje pesticida u poljoprivredi te njihova široka dostupnost i mogućnost upotrebe u terorističke svrhe (Aktar, Sengupta i Chowdhury 2009; Kumar i dr. 2012).
25. Sve veći utjecaj stranih ekstremističkih i populističkih ideologija koje stvaraju specifične antiglobalizacijske, antievropske i antidemokratske trendove, poput onih koji već postoje u više zemalja Europe i svijeta (Frieden 2017; Šušnjara 2017).
26. Mala vjerojatnost KBRN terorizma vodi u nebudnost, nespremnost i slabljenje kapaciteta u borbi protiv njega (*Terrorism, corruption and the criminal exploitation of natural resources*, 2017).
27. Porast uporabe priručnih i lako dostupnih toksičnih kemikalija u terorističke svrhe, na primjer klora (Su i Anthony 2019; *Chemical terrorism*, 2010).

Zaključak

Vanjske kemijske, biološke, radiološke i nuklearne prijetnje veće su od unutarnjih pa je djelovanje Hrvatske u međunarodnim sigurnosnim organizacijama i mehanizmima ključno za održavanje potrebnog sigurnosnog okružja. Prijetnje kemijskim, biološkim,

radiološkim i nuklearnim terorizmom povećavaju se zbog dostupnosti znanja i tehnologija koje mogu imati za posljedicu ovakve terorističke napade. U zadnje se vrijeme kemijske, biološke, radiološke i nuklearne tvari koriste u svrhu atentata na javnim mjestima, što smanjuje osjećaj sigurnosti u društvu. Prirodne i tehničke katastrofe u zemlji i bližem susjedstvu mogu imati za posljedicu otpuštanje kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari u okoliš i veliku sigurnosnu, ekonomsku, političku, zdravstvenu i ekološku prijetnju. Pandemije i zarazne bolesti imaju isti učinak kao i biološko oružje te predstavljaju veliku realnu prijetnju globalnoj sigurnosti. Svaki društveni potres koji uključuje političku, sigurnosnu i ekonomsku nestabilnost može značajno umanjiti kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost Hrvatske, uključujući otpornost na takve terorističke napade. Lokalna samouprava nabavlja opremu za zaštitu stanovništva od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih prijetnji i smatra se da je ta oprema nedostatna, što ukazuje na to da zaštita stanovništva nije u dovoljnoj mjeri osigurana.

KONAČNI ZAKLJUČAK

KBRN teroristički napad je globalna sigurnosna prijetnja. U Hrvatskoj je opasnost od takvih napada niska, a vanjske su prijetnje veće od unutarnjih. Veća sigurnosna prijetnja su incidenti uslijed prirodnih i tehničkih katastrofa, neispravnosti proizvodnih kapaciteta ili pogrešaka u tehnološkim procesima u djelatnostima koje upotrebljavaju kemijske, biološke, radiološke i nuklearne tvari u zemlji ili u inozemstvu. Vrlo velika prijetnja su pandemije i širenje zaraznih bolesti od kojih obolijevaju ljudi, životinje ili biljke. Hrvatska ima dovoljno unutarnjih snaga i saveznika koji preventivno djeluju na terorističke organizacije u cilju sprečavanja klasičnih terorističkih napada, uključujući one s upotrebom kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari. Hrvatska nikad nije imala vojni KBRN program u cilju stvaranja oružja, nego samo program zaštite od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari, te nema velikih mogućnosti za to da na teritoriju Hrvatske neovlaštene osobe dođu u posjed takvih skrivenih tvari. Hrvatska ima odličan zakonski okvir, preventivni i represivni sustav za sprečavanje širenja zabranjenih kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari preko nje ili na njezin teritorij. Hrvatska aktivno surađuje s međunarodnim sigurnosnim aparatima u provedbi konvencija o zabrani oružja za masovno uništenje i Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1540 (2004) koja poziva države da poduzmu zajedničke mjere za sprečavanje nedozvoljene trgovine nuklearnim, kemijskim ili biološkim oružjem. Iako je kemijski, biološki, radiološki ili nuklearni teroristički napad na Hrvatsku malo vjerojatan, njegove bi posljedice imale ogromne zdravstvene, sigurnosne i gospodarske učinke te zbog toga treba jačati javnu sigurnost na tom području. Javnost treba biti bolje informirana o mogućim prijetnjama i tehnikama zaštite, a te sadržaje treba inkorporirati u obrazovnu politiku na svim razinama obrazovnog sustava. U Hrvatskoj se provode sva tri koraka kemijske, biološke, radiološke i nuklearne sigurnosti (prevencija, detekcija i zaštita), te ih je potrebno i dalje jačati, s naglaskom na detekciju i zaštitu. Potrebno je intenzivirati napore u cilju zaštite stanovništva

od ovakvih prijetnji kroz sustave informiranja i obrazovanja, jačanje civilne zaštite u domeni zaštite od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih prijetnji te osiguravanjem potrebne količine zaštitnih sredstava za stanovništvo. Ovom analizom došlo se do pokazatelja snaga i slabosti hrvatskog kemijskog, biološkog, radiološkog i nuklearnog sigurnosnog sustava. Ako se cijeli sustav uspješno razvija, prilike koje Hrvatska ima lako se mogu pretvoriti u snage, a spomenute prijetnje mogu se na isti način ukloniti ili smanjiti. Ne smije se dopustiti da zbog nereagiranja, nebudnosti i lošeg rada prijetnje postanu slabosti. Ova analiza nije došla do svih snaga, slabosti, prilika i prijetnji zbog toga što u današnjem dinamičnom društvenom okruženju to nije moguće. No bilo bi dobro da potakne nova istraživanja, analize i polemike na tu temu kako bi rasla stručna, obrazovna, politička i javna svijest o potrebi jačanja KBRN sigurnosti Hrvatske, regije i međunarodne zajednice.

LITERATURA

- Afrička svinjska kuga – nove mjere preventive. 2019. Ministarstvo poljoprivrede RH, 10. rujna. <https://poljoprivreda.gov.hr/vijesti/africka-svinjska-kuga-nove-mjere-preventive/2609> (pristupljeno 12. veljače 2020.).
- Akcijski plan za poboljšanje spremnosti s obzirom na rizike za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost. 2017. Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija.
- Aktar, Wasim, Dwaipayana Sengupta i Ashim Chowdhury. 2009. Impact of pesticides use in agriculture: their benefits and hazards. *Interdisciplinary Toxicology* 2(1): 1–12.
- Alatorre, Tammy R. 2013. *Fallacies Leading to the Marginalization of Future CBRN Capabilities*. School of Advanced Military Studies, United States Army Command and General Staff College Fort Leavenworth, Kansas.
- Asal, Victor H., Gary A. Ackerman i R. Karl Rethemeyer. 2012. Connections Can Be Toxic: Terrorist Organizational Factors and the Pursuit of CBRN Weapons. *Studies in Conflict & Terrorism* 35(3): 229–254.
- Azinović, Vlado i Muhamed Jusić. 2015. Zov rata u Siriji i bosanskohercegovački kontingent stranih boraca: istraživački projekt. Sarajevo: Atlantska inicijativa. https://atlantskainicijativa.org/wp-content/uploads/ZOV_RATA_U_SIRIJI_PDF/Zov_rata_u_Siriji_i_bosanskohercegovacki_kontingent_stranih_boraca.pdf (pristupljeno 29. rujna 2019.).
- Belova, Gabriela i Gregana Georgieva. 2018. Fake News as a Threat to National Security. International conference Knowledge-based Organization (24)1: 19–22.
- Bilandžić, Mirko. 2013. Terorizam i restrukturiranje društvene moći. *Polemos* 16(32): 31–49.

- Borba protiv dezinformacija. Europska komisija. https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/fighting-disinformation_hr (pristupljeno 31. kolovoza 2020.).
- Buble, Mario, Ana Juras i Ivan Matić. 2014. The relationship between managers' leadership styles and motivation. *Management* 19(1): 161–192.
- Bunker, Robert J. 2015. *Terrorist and Insurgent Unmanned Aerial Vehicles: Use, Potentials, and Military Implications*. Strategic Studies Institute – U.S. Army War College Press.
- Chatfield, S. N. 2018. Member States' Preparedness for CBRN Threats. European Parliament, Directorate General for Internal Policies of the Union. PE 604.960.
- Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and Explosives Resilience Strategy for Canada. 2011. Government of Canada, Public Safety Canada. <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/rslnc-strtg/index-en.aspx>.
- Chemical terrorism: prevention, response and the role of legislation. 2010. *Trust and Verify*, br. 131. <http://www.vertic.org/media/assets/TV/TV131Final2.pdf> (pristupljeno 1. listopada 2019.).
- Dagostin, Anđelo. 2019. U slučaju nuklearnog rata više nema zaštite: Atomsko sklonište služi za pismohranu HZZO-a. *Glas Istre*, 1. kolovoza. <https://www.glasistre.hr/istra/u-slucaju-nuklearnog-rata-vise-nema-zastite-atomsko-skloniste-sluzi-za-pismohranu-hzzo-a-594145> (pristupljeno 29. rujna 2019.).
- Djalali, Ahmadreza i dr. 2017. TIER competency-based training course for the first receivers of CBRN casualties: a European perspective. *European Journal of Emergency Medicine* 24(5): 371–376.
- Elbeshbishy, Elsayed i Frances Okoye. 2019. Improper Disposal of Household Hazardous Waste: Landfill/Municipal Wastewater Treatment Plant. DOI: 10.5772/intechopen.81845. www.intechopen.com/books/municipal-solid-waste-management/improper-disposal-of-household-hazardous-waste-landfill-municipal-wastewater-treatment-plant (pristupljeno 15. listopada 2019.).
- Eligibility and suitability of personnel. 2019. Protective Security Policy Framework, Australian Government. <https://www.protectivesecurity.gov.au/personnel/eligibility-and-suitability-of-personnel/Pages/default.aspx> (pristupljeno 22. rujna 2019.).
- Ensuring Effective Interagency Interoperability and Coordinated Communication in Case of Chemical and/or Biological Attacks. 2017. United Nations, Office of Counter-Terrorism.
- Estevens, João. 2018. Migration crisis in the EU: developing a framework for analysis of national security and defence strategies. *Comparative Migration Studies* 6(1).
- EU Workshop on Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Research (CBRN): Final report. 2011. European Commission, Enterprise and Industry, Final report.
- Ex-post Evaluation of PASR Activities in the field of Security and Interim Evaluation of FP7 Security Research: CBRN Case Study. 2011. Centre for Strategy & Evaluation Services. <https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/>

- homeaffairs/files/e-library/documents/policies/security/pdf/cbrn_case_study_cses_en.pdf (pristupljeno 27. rujna 2019.).
- Forest, James J. F. 2012. Framework for Analyzing the Future Threat of WMD Terrorism. *Journal of Strategic Security* 4(5): 51–68.
- Franulović, Dalibor i Frane Staničić. 2018. Povjerenstvo za rad po pritužbama u Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Hrvatske – od svijetlog primjera civilnog nadzora nad radom policije do nestanka? *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci* 39(2): 1013–1038.
- Frieden, Jeffrey. 2017. The politics of the globalization backlash: Sources and implication. Harvard University. https://scholar.harvard.edu/files/jfrieden/files/the_politics_of_the_globalization_backlash.pdf.
- Gerdeman, Dina. 2013. How to Demotivate Your Best Employees. Business Research for Business Leaders, Harvard Business School, 8. travnja. <https://hbswk.hbs.edu/item/how-to-demotivate-your-best-employees> (pristupljeno 16. listopada 2019.).
- Global Terrorism Database. 2020. START. <https://www.start.umd.edu/data-tools/global-terrorism-database-gtd> (pristupljeno 25. veljače 2020.).
- Godišnje izvješće o obrani za 2018. godinu. 2019. Ministarstvo obrane RH. <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2019/Svibanj/158%20sjednica%20VRH/158%20-%203.pdf> (pristupljeno 7. listopada 2019.).
- Guide to Purchasing Equipment. 2008. University of Cambridge, Finance Division. <https://www.admin.cam.ac.uk/purchasingguides> (pristupljeno 9. listopada 2019.).
- Heyer, Robert J. 2006. Introduction to CBRNE Terrorism: An Awareness Primer and Preparedness Guide for Emergency Responders. The Disaster Preparedness and Emergency Response Association. <https://gisf.ngo/wp-content/uploads/2020/02/2161-Heyer-2006-Introduction-to-CBRNE-Terrorism.pdf> (pristupljeno 4. listopada 2019.).
- House, Carole N. 2016. The Chemical, Biological, Radiological, and Nuclear Terrorism Threat from the Islamic State. *Military Review*, rujan – listopad. https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/military-review/Archives/English/MilitaryReview_20161031_art012.pdf (pristupljeno 2. listopada 2019.).
- Hrvatska napušta koncept 'putujuće vojske': Plenković i ministar Krstičević na otvorenju vojarne "126 brigade HV-a" u Sinju. 2017. *Jutarnji list* – Hina, 21. srpnja. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-napusta-koncept-putujuce-vojske-plenkovic-i-ministar-krsticevic-na-otvorenju-vojarne-126-brigade-hv-a-u-sinju/6391286/> (pristupljeno 18. listopada 2019.).
- Hrvatska po prvi puta dobila 55 magistara vojnog vođenja, upravljanja i inženjerstva 'Osiguravamo kvalitetnu budućnost svih grana Hrvatske vojske'. 2019. *Jutarnji list* – Hina, 16. prosinca. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-po-prvi-puta-dobila-55-magistara-vojnog-vodenja-upravljanja-i-inzenjerstva-osiguravamo-kvalitetnu-buducnost-svih-grana-hrvatske-vojske/9-753748/> (pristupljeno 19. siječnja 2020.).
- Hummel, Stephen. 2016. The Islamic State and WMD: Assessing the Future Threat. *CTC Sentinel* (9)1: 18–21.

- Izvešće o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i nuklearnoj sigurnosti u Republici Hrvatskoj 2016. – 2017. 2018. Zagreb: Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost. <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/2018/08%20kolovoz/112%20sjednica//112%20-%205.pdf> (pristupljeno 12. listopada 2019.).
- Jakešević, Ružica. 2012. Mirovne misije i sigurnosna politika Hrvatske. *Političke analize* 3(12): 22–26.
- Janno, Jelizaveta i Ott Koppel. 2017. Human factor as the main operational risk in dangerous goods transportation chain. 2017: *Proceedings of The 17th International Scientific Conference Business Logistics in Modern Management*. Osijek. Str. 63–78.
- Johnston, Robert. 2017. Summary of historical attacks using chemical or biological weapons. <http://www.johnstonsarchive.net/terrorism/chembioattacks.html> (pristupljeno 18. veljače 2020.).
- Kalem, Davor. 2014. Međusobni odnosi i poslovno ponašanje policijskih službenika. *Policija i sigurnost* 23(2): 156–181.
- Kmietowicz, Zosia. 2007. Doctors condemn use of drugs as weapons. *BMJ* 334(7603): 1073.
- Knežević, Lidija. 2018. Vlada: obveza daljnjeg povećanja obrambenog proračuna. *Obris – Obrana i sigurnost*, 21. lipnja. <https://obris.org/hrvatska/vlada-obveza-daljnjeg-povecanja-obrambenog-proracuna> (pristupljeno 7. listopada 2019.).
- Knežević, Lidija. 2019. Pripreme za studij domovinske sigurnosti i sveučilište obrane. *Obris – Obrana i sigurnost*, 4. rujna. <https://obris.org/hrvatska/pripreme-za-studij-domovinske-sigurnosti-i-sveuciliste-obrane> (pristupljeno 7. listopada 2019.).
- Koprić, Ivan. 2019. *Policija i policijski službenici u Hrvatskoj: Empirijsko istraživanje i pravna analiza*. Zagreb: Institut za javnu upravu – Sindikat policije Hrvatske. https://iju.hr/Dokumenti/pub_47.pdf (pristupljeno 11. listopada 2019.).
- Kotora, Joseph G. 2015. An assessment of Chemical, Biological, Radiologic, Nuclear, and Explosive preparedness among emergency department healthcare providers in an inner city emergency department. *American Journal of Disaster Medicine* 10(3): 189–204.
- Kralj, Željko. 2013. Korupcija u policiji. *Policija i sigurnost* 22(3): 363–371.
- Kregar, Josip, Duško Sekulić i Željka Šporer. 2010. *Korupcija i povjerenje*. Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo – Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Kumar, Naveen, Ashok K. Pathera, Parveen Saini i Manish Kumar. 2012. Harmful effects of pesticides on human health. *Annals of Agri Bio Research* 17(2): 165–168.
- Lanščak, Nikola. 2014. Politička korupcija kao prijatna nacionalnoj sigurnosti: teorijski pristupi kopenhavske škole. *Polemos* 17(33–34): 147–166.

- Lemyre, Louise i dr. 2005. A Psychosocial Risk Assessment and Management Framework to Enhance Response to CBRN Terrorism Threats and Attacks. *Biosecurity and Bioterrorism: Biodefense Strategy, Practice, and Science* 3(4): 316–330.
- Levaj, Marin. 2019. Inflacija usporava, a nezaposlenost pada u većini članica Eurozone. MacroHub. <https://macrohub.net.efzg.hr/analize/4-7-2019-inflacija-usporava-a-nezaposlenost-pada-u-ve%C4%87ini-%C4%8Dlanica-eurozone> (pristupljeno 6. listopada 2019.).
- Lovrecic, Barbara i dr. 2019. Non-Medical Use of Novel Synthetic Opioids: A New Challenge to Public Health. *International Journal of Environmental Research Public Health* 16(2): 177.
- Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation: Special Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. 2012. Cambridge University Press. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/03/SREX_Full_Report-1.pdf (pristupljeno 1. listopada 2019.).
- Martens, Maria. 2016. Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Terrorism: The Rise of Daesh and Future Challenges. NATO Science and Technology Committee.
- Mazzone, Andrea. 2013. The Use of CBRN Weapons by Non-State Terrorists. *Global Security Studies* 4(4): 23–30.
- Meulenbelt, Stephanie E. i Maarten S. Nieuwenhuizen. 2015. Non-State actors' pursuit of CBRN weapons: From motivation to potential humanitarian consequences. *International Review of the Red Cross* 97(899): 831–858.
- Mikac, Robert. 2019. Krize i djelovanje u krizama u Republici Hrvatskoj. Svijet sigurnosti, 9. kolovoza. <https://www.svijetsigurnosti.com/krize-i-djelovanje-u-krizama-u-republici-hrvatskoj/> (pristupljeno 1. listopada 2019.).
- Mišević, Petar. 2016. Utjecaj terorizma na priljev inozemnih direktnih investicija. Doktorski rad. Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet.
- Mohan, Alladi i dr. 2010. Acute accidental exposure to chlorine gas: clinical presentation, pulmonary functions and outcomes. *The Indian journal of chest diseases and allied sciences* 52(3): 149–152.
- MORH u strahu zbog milijunskih odšteta: vojnik dobio spor vrijedan 300 tisuća kuna zbog neplaćenih dežurstava i prekovremenih, na sudu još više od 4000 takvih predmeta. 2017. *Slobodna Dalmacija*, 21. studenog. <https://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/hrvatska/clanak/id/517980/morh-u-strahu-zbog-milijunskih-odsteta-vojnik-dobio-spor-vrijedan-300-tisuca-kuna-zbog-neplacenih-dezurstava-i-prekovremenih-na-sudu-jos-vise-od-4000-takvih-predmeta> (pristupljeno 15. listopada 2019.).
- Muñoz, Jesús J. 2019. Cyber Risks: Liability and Insurance. *InDret*, br. 2.
- Nacionalna strategija i Akcijski plan za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje. 2016. Vlada RH. <https://vlada.gov.hr/UserDocImages//2016/Sjednice/Arhiva//71.%20-%206.pdf> (pristupljeno 14. listopada 2019.).

- National Strategy for Countering Weapons of Mass Destruction Terrorism. 2018. The White House. https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2018/12/20181210_National-Strategy-for-Countering-WMD-Terrorism.pdf (pristupljeno 1. listopada 2019.).
- Nezadovoljni policajci u Hrvatskoj: Najmanji problem nam je dogovoriti štrajk koji će izazvati kaos. 2019. *Poslovni dnevnik*, 27. kolovoza. <http://www.poslovni.hr/hrvatska/nezadovoljni-policajci-u-hrvatskoj-najmanji-problem-nam-je-dogovoriti-strajk-koji-ce-izazvati-kaos-356749> (pristupljeno 5. listopada 2019.).
- Nuklearno razoružanje i sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje. 2019. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH. <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/medunarodna-sigurnost/nuklearno-razoruzanje-i-sprecavanje-sirenja-oruzja-za-masovno-unistenje/> (pristupljeno 2. listopada 2019.).
- Orlović, Ljubica, Ante Orlović i Ruža Karlović. 2015. Motivacija za rad, radna uspješnost i razvoj karijere kao instrumenti upravljanja ljudskim potencijalima – percepcija policijskih službenika. *Policija i sigurnost* 24(3): 226–246.
- Pedraza, Jorge M. 2013. World major nuclear accidents and their negative impact in the environment, human health and public opinion. *International Journal of Energy, Environment and Economics* 21(2): 1–23.
- Pinker, Steven. 2018. The media exaggerates negative news. This distortion has consequences. *Guardian*, 17. veljače. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/feb/17/steven-pinker-media-negative-news> (pristupljeno 10. listopada 2019.).
- Politika Republike Hrvatske na području suzbijanja širenja oružja masovnog uništenja, te neširenja, razoružanja i kontrole naoružanja. 2019. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH. <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi-staro-ijvhj/politika-republike-hrvatske-na-podrucju-suzbijanja-sirenja-oruzja-masovnog-unistenja-te-nesirenja/> (pristupljeno 2. listopada 2019.).
- Pravilnik o gospodarenju kemikalijama sadržanim u Konvenciji o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog oružja i o njegovu uništenju. *Narodne novine*, 34/2014. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_03_34_610.html (pristupljeno 22. studenog 2019.).
- Priručnik za provedbu nacionalnih programa Fonda za azil, migracije i integraciju i Fonda za unutarnju sigurnost: Verzija 1.0. 2017. Ministarstvo unutarnjih poslova RH. [http://eufondovi.mup.hr/UserDocsImages/dokumenti/PRIRU%C4%8CNIK%20%20AMIF%20ISF_FINAL%20\(26%2001%202017\).pdf](http://eufondovi.mup.hr/UserDocsImages/dokumenti/PRIRU%C4%8CNIK%20%20AMIF%20ISF_FINAL%20(26%2001%202017).pdf) (pristupljeno 2. listopada 2019.).
- Protrka, Nikola. 2018. *Međunarodna suradnja i sigurnost u suzbijanju kriminaliteta u kibernetičkom prostoru*. Doktorski rad. Sveučilište u Zadru.
- Ramseger, Alexander, Martin B. Kalinowski i Lucia Weiss. 2009. CBRN Threats and the Economic Analysis of Terrorism. *Economics of Security Working Paper* 9.

- Ravnateljstvu civilne zaštite donirana vrijedna oprema za spašavanje. 2019. Ministarstvo unutarnjih poslova RH. <https://mup.gov.hr/vijesti/ravnateljstvu-civilne-zastite-donirana-vrijedna-oprema-za-spasavanje/283504> (pristupljeno 2. ožujka 2020.).
- Relja, Renata, Ina Reić Ercegovac i Vanja Čerenić. 2015. Potrebe, mogućnosti i namjera odlaska u inozemstvo: analiza stavova studenata iz Splita (RH) i Sarajeva (BIH). *Andragoški glasnik* 19(1–2), 1–21.
- Risk Assessment for Biological Agents. 2019. European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA). http://www.osha.mddsz.gov.si/resources/files/pdf/53_risk-assessment-biological-agents.pdf (pristupljeno 3. listopada 2019.).
- Rudolph, Linda i dr. 2013. *Health in all policies: A Guide for State and Local Governments*. American Public Health Association – Public Health Institute. https://www.phi.org/uploads/files/Health_in_All_Policies-A_Guide_for_State_and_Local_Governments.pdf (pristupljeno 21. listopada 2019.).
- Ruggiero, Vincenzo i Rudolfo Leyva. 2017. *Organised Crime and Terrorist Networks: Literature Exploration and Open Access Bibliography*. European Commission, Horizon 2020 Project, TAKEDOWN.
- SAD će MUP-u donirati dva kombija za identifikaciju opasnog materijala. 2019. Tportal, 12. lipnja. <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/sad-ce-mup-u-donirati-dva-kombija-za-identifikaciju-opasnog-materijala-20190612> (pristupljeno 2. ožujka 2020.).
- Saenz, Lisa. 2014. WMD Terrorism and the Al Qaeda Network: An analysis of AQIM and Al Shabaab. Intelligence and National Security Studies Capstone. https://www.utep.edu/liberalarts/nssi/_Files/docs/Capstone%20projects1/Lisa-Saenz-Capstone.pdf (pristupljeno 2. listopada 2019.).
- Saker, Lance i dr. 2004. Globalization and infectious diseases: A review of the linkages. TDR/STR/SEB/ST/04.2. WHO. https://www.who.int/tdr/publications/documents/seb_topic3.pdf (pristupljeno 12. listopada 2019.).
- Schwalbe, Stephen. 2016. Where are the Terrorist WMD Attacks? Homeland Security, 7. listopada. <https://inlandsecurity.com/where-are-the-terrorist-wmd-attacks/>.
- Sharma, Rakesh Kumar. 2010. Chemical, Biological, Radiological, and Nuclear disasters: Pitfalls and perils. *Journal of Pharmacy & BioAllied Sciences* 2(3): 155–156.
- Sigurnosno-obavještajna agencija 2017. <https://www.soa.hr/files/file/Javno-izvjesce-2017.pdf> (pristupljeno 3. listopada 2019.).
- Sindikati: Zaštititi službene osobe redukcijom, a ne proširenjem Kaznenog zakona. 2019. Tportal, 4. veljače. <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/sindikati-zastititi-službene-osobe-redukcijom-a-ne-prosirenjem-kaznenog-zakona-20190204> (pristupljeno 2. ožujka 2020.).
- Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti. 2019. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. <https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/28393/> (pristupljeno 19. listopada 2019.).

- Sokolski, Henry D., ur. 2012. *The Next Arms Race*. Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.
- Stenersen, Anne. 2008. Nuclear Terrorism: Hype, Hoax or Waiting to Happen? Nuclear ambitions and capabilities of terrorist organisations. https://www.ps.au.dk/fileadmin/site_files/filer_statskundskab/subsites/cir/pdf-filer/anne.pdf.
- Strack, Columb. 2017. The Evolution of the Islamic State's Chemical Weapons Efforts. *CTC Sentinel* (10)9: 19–23.
- Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. 2017. *Narodne novine*, 73/2017. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_07_73_1772.htm (pristupljeno 7. listopada 2019.).
- Strateški plan Ministarstva obrane za razdoblje 2020. – 2022. 2019. Ministarstvo obrane RH. https://www.morh.hr/wp-content/uploads/2019/05/spo_morh_2020-2022_14052019.pdf (pristupljeno 25. rujna 2019.).
- Su, Fei i Ian Anthony, ur. 2019. *Reassessing CBRN Threats in a Changing Global Environment*. Stockholm International Peace Research Institute.
- Šušnjara, Dujo. 2017. Politika straha i terorizam: komparativna analiza protuterorističkih strategija Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država. *Polemos* 20(39–40): 147–166.
- Target Capabilities List: A companion to the National Preparedness Guidelines*. 2007. U.S. Department of Homeland Security. <https://www.fema.gov/pdf/government/training/tcl.pdf> (pristupljeno 23. listopada 2019.).
- Tarnu, Lucian I. 2016. Threats and Risks Generated by Illegal Migration Flows and Their Control. *Scientific Bulletin* 20(2): 70–78.
- Taylor, Louise H., Sophia Latham i M. E.J. Woolhouse. 2001. Risk Factors for Human Disease Emergence. *Philosophical Transactions of The Royal Society B Biological Sciences* 356(1411): 983–989.
- Terrorism, corruption and the criminal exploitation of natural resources. 2017. OECD. <https://www.oecd.org/investment/Terrorism-corruption-criminal-exploitation-natural-resources-2017.pdf> (pristupljeno 25. rujna 2019.).
- Terrorist CBRN: Materials and Effects. 2007. CIA.
- Terrorist Organization. 2019. GlobalSecurity.org. www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/accp/it0468/ltn2.htm (pristupljeno 1. listopada 2019.).
- Thomas, Andreja. 2019. „Hrvatska neće nikada biti Hot Spot za bilo kakve migrante”. 24 sata, 4. srpnja. <https://www.24sata.hr/news/hrvatska-nece-nikada-biti-hot-spot-za-bilo-kakve-migrante-637913> (pristupljeno 7. listopada 2019.).
- Tišma, Sanja, Višnja Samardžija i Krešimir Jurlin, ur. 2012. *Hrvatska i Europska unija: prednosti i izazovi članstva*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose. https://www.irmo.hr/wp-content/uploads/2013/11/hrvatska_i_eu_prednosti_izazovi_.pdf (pristupljeno 25. rujna 2019.).
- Trevathan, Jarrod i Ron Johnstone. 2018. Smart Environmental Monitoring and Assessment Technologies (SEMAT) – A New Paradigm for Low-Cost, Remote Aquatic Environmental Monitoring. *Sensors* 18(7). <https://doi.org/10.3390/s18072248>.

- Vajdić, Karlo. 2020. Opremljenost Hrvatske da se bori protiv pandemija i epidemija je na razini Albanije, Grčke i Turske. Tportal, 18. veljače. <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/opremljenost-hrvatske-da-se-bori-protiv-pandemija-i-epidemija-je-na-razini-albanije-grcke-i-turske-foto-20200218> (pristupljeno 20. veljače 2020.).
- Velić, Ante i Ante Orlović. 2018. Upravljanje ljudskim potencijalima – percepcija policijskih službenika o obrazovanju i razvoju karijera u policiji. *Policija i sigurnost* 27(2): 190–212.
- Vičar, Dušan i Radim Vičar. 2011. CBRN Terrorism: A contribution to the analysis of risks. *Journal of Defense Resources Management* 2(2): 21–28.
- Vučak, Marko i Anto Zelić. 2009. Suvremeni pristupi kriznom upravljanju. U: *Sigurnost i obrana Republike Hrvatske u euroatlantskom kontekstu*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar. https://www.pilar.hr/wp-content/images/stories/dokumenti/sigurnost_obrana/9.pdf (pristupljeno 20. listopada 2019.).
- Zakon o policijskim poslovima i ovlastima. *Narodne novine*, 76/2009, 92/2014, 70/2019.
- Zakon o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske. *Narodne novine*, 73/2013, 75/2015, 50/2016, 30/2018.
- Zakon o sustavu civilne zaštite. *Narodne novine*, 82/2015, 118/2018, 31/2020 (2019).
- Zaustavimo širenje Zlatne žutice vinove loze – upute vinogradarima. 2018. Ministarstvo poljoprivrede RH, 14. lipnja. <https://poljoprivreda.gov.hr/vijesti/zaustavimo-sirenje-zlatne-zutice-vinove-loze-upute-vinogradarima/758> (pristupljeno 12. veljače 2020.).
- Zebić, Enis. 2018. Žuti prsluci u Hrvatskoj nemaju budućnost? Radio Slobodna Europa, 18. prosinca. <https://www.slobodnaevropa.org/a/analiticari-hrvatska-zuti-prsluci/29661281.html> (pristupljeno 5. listopada 2019.).
- Žugaj, Miroslav, Benedikt Bojanić-Glavica i Ruža Brčić. 2004. Organizacijska kultura u funkciji uspješnosti poslovanja organizacije. *Ekonomski vjesnik* 17(1–2): 17–30.
- Wardle, R. 2018. Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents, Tenth meeting of the Conference of the Parties to the UNECE Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents. United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). <https://www.unece.org/environmental-policy/conventions/industrial-accidents/about-us/envteiaaboutmore.html> (pristupljeno 15. prosinca 2019)
- Williams, Mollie, Lisa Armstrong i Daniel C. Sizemore. 2019. Biologic, Chemical, and Radiation Terrorism Review. NCBI. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK493217/> (pristupljeno 2. listopada 2019.).

SWOT ANALYSIS OF THE DANGER OF CBRN TERRORISM IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Dragutin Tušek

SUMMARY

SWOT analysis is a method that enables analysis and assessment of the sustainability of the companies business model. SWOT analysis can also be used to assess government policy strategies in specific segments of social activity through the assessment of four key factors: strengths, weaknesses, opportunities and threats. Through the strengths and weaknesses analysis of the chemical-biological-radiological-nuclear (CBRN) safety and security system of the Republic of Croatia, the internal features of protecting Croatian society from CBRN terrorist and other threats are presented. Opportunities that improve and threats that weaken CBRN safety and security are mostly the result of internal social processes as well as influences from the international environment. By effectively organizing and functioning a national security system, which includes the CBRN security, opportunities become strengths and threats are prevented from growing into weaknesses. This work is based on collected and analyzed data from available scientific and social sources. In this work was trayed to identify key factors that strengthen or reduce the vulnerability of the Republic of Croatia to CBRN terrorism, and the purpose of this paper is to estimate the ability of the Republic of Croatia to deal with CBRN threats.

Keywords: CBRN terrorism, strengths, weaknesses, opportunities, threats.

